

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Sídelní strukturu Jihomoravského kraje tvoří 50 měst, 41 městysů, 581 obcí a 1 vojenský újezd. Správní rozdělení 673 obcí tvoří 7 okresů, resp. 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností.
- K 31. 12. 2024 v kraji žilo 1 229 343 obyvatel, za rok se počet obyvatel zvýšil o 2 594 osob, nejvíce obyvatel přibýlo v okrese Brno-město, nejvýraznější pokles počtu obyvatel byl zaznamenán v okrese Břeclav.
- V letech 2007 až 2019, tedy 13 let, se na celkovém přírůstku obyvatel v kraji kladně podílel přirozený přírůstek. V letech 2020 až 2023 však částečně i vlivem epidemiologické situace počet zemřelých výrazně převýšil počet živě narozených a zvýšení počtu obyvatel kraje zajistil jen migrační přírůstek. Nárůst počtu obyvatel stěhováním v kraji trvá nepřetržitě od roku 2003.
- Téměř třetina obyvatel kraje žila v krajském městě (32,8 %), podíl městského obyvatelstva tvořil 61,8 % z obyvatel kraje; v nejmenších obcích žilo pouze 1,1 % obyvatel kraje.
- Počet cizinců (bez azylantů) v roce 2024 dosáhl 109,8 tis. osob (meziroční růst o 3,4 tis.), podíl na obyvatelstvu kraje vzrostl o 0,2 procentního bodu na 8,9 %. Podle státní příslušnosti bylo nejvíce osob z Ukrajiny (53,7 tis.), a to zejména v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině.
- V roce 2024 bylo v kraji uzavřeno 5 044 sňatků, což bylo o 534 méně než v roce 2023. Rozvedeno bylo 2 288 manželství (57,1 % manželství s nezletilými dětmi), počet rozvodů se meziročně o 205 případů zvýšil. Míra sňatečnosti byla mezi kraji 6. nejvyšší (spolu s Jihočeským krajem), míra rozvodovosti byla v mezikrajském srovnání 4. nejvyšší.
- V roce 2024 se v kraji živě narodilo 9 868 dětí, což bylo nejméně za posledních 23 let. Proti roku 2023 to bylo o 801 dětí méně, hrubá míra porodnosti byla mezi kraji 3. nejvyšší. Podíl narozených mimo manželství dosáhl 41,7 % a byl 3. nejvyšší mezi kraji. U 723 dětí narozených mimo manželství nebyl uveden otec (meziročně o 17 dětí méně).
- V Jihomoravském kraji v roce 2024 zemřelo 12 239 osob, což bylo o 87 osob méně než v předcházejícím roce, počet zemřelých se víceméně vrátil na „předpandemickou“ úroveň. Míra úmrtnosti byla mezi kraji 3. nejvyšší a pod republikovým průměrem.
- Na konci roku 2024 bylo 15,9 % obyvatel kraje ve věku do 14 let a 20,6 % obyvatel ve věku 65 a více let. Hodnota indexu stáří udává, že v roce 2024 na 100 dětí v kraji připadlo 130,0 osob starších 65 let.
- Údaje o naději dožití (střední délce života) udávají, že muž narozený v kraji v roce 2024 se pravděpodobně dožije věku 77,55 let a žena 83,67 let. V roce 2024 (resp. průměru let 2023 a 2024) střední délka života oproti předchozímu srovnávacímu období v kraji vzrostla o 0,51 roku u mužů a 0,59 let u žen a překročila tak „předpandemické“ hodnoty.

Sociální vývoj

- Pracovní sílu v Jihomoravském kraji v roce 2024 tvořilo 597,5 tis. osob (ve složení 581,6 tis. zaměstnaných a 15,9 tis. nezaměstnaných), meziročně se objem pracovní síly zvýšil o 17,0 tis. osob (počet zaměstnaných vzrostl o 15,8 tis. osob, počet nezaměstnaných o 1,2 tis. osob).
- Míra ekonomické aktivity (EA) podle výsledků VŠPS činila 60,4 % a meziročně vzrostla o 0,8 bodu. Míra EA mužů v roce 2024 proti roku 2023 poklesla o 0,3 procentního bodu na 67,8 %. U žen tento ukazatel meziročně vzrostl o 2,0 bodu na 53,6 %.
- Podíl vysokoškoláků mezi zaměstnanými dosáhl 32,7 %, proti roku 2023 vzrostl o 1,4 bodu a mezi kraji byl 2. nejvyšší.

- Dle Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva průmyslu a obchodu bylo na konci roku 2024 zaměstnáno 109,3 tis. cizinců, z toho 98,0 tis. osob bylo evidováno na úřadech práce a 11,3 tis. osob podnikalo s živnostenským oprávněním.
- Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí ČR bylo ke konci roku 2024 na úřadech práce v kraji evidováno 39 439 uchazečů o zaměstnání. Proti konci roku 2023 počet nezaměstnaných vzrostl o 3 131 osob. V členění podle věku bylo mezi nezaměstnanými nejvíce osob ve věku 55 až 59 let.
- Úřady práce v Jihomoravském kraji nabízely ke konci prosince 2024 celkem 18 100 pracovních míst, což bylo o 273 míst méně než na konci předchozího roku. Počet pracovních míst se snížil, současně však vzrostl počet uchazečů o zaměstnání, což vyústilo ve zvýšení počtu uchazečů připadajících na 1 pracovní místo. Ke konci roku 2023 připadli na 1 místo 2,0 uchazeči, ke konci roku 2024 to byli 2,2 uchazeče (5. nejvyšší počet mezi kraji).
- Hodnota čistého disponibilního důchodu domácností dosáhla v roce 2023 v Jihomoravském kraji 454,7 mld. Kč běžných cen, což v přepočtu na jednoho obyvatele představovalo částku 371,8 tis. Kč (4. nejvyšší hodnota mezi kraji).
- Podle výsledků šetření životních podmínek domácností průměrný čistý roční příjem domácnosti v Jihomoravském kraji meziročně vzrostl z 253,6 tis. Kč na osobu v roce 2022 na 284,6 tis. Kč v roce 2023 (průměrný čistý měsíční příjem na osobu se zvýšil z 21 137 Kč na 23 716 Kč, tedy o 2 579 Kč).
- Výsledky strukturálního šetření o mzdách ukázaly, že průměrná hrubá měsíční mzda v kraji činila 47 923 Kč, proti předchozímu roku vzrostla o 2 607 Kč a byla mezi kraji 3. nejvyšší. Medián mezd, což je mzda uprostřed mzdového rozdělení, dosáhl částky 41 650 Kč a byl mezi kraji 4. nejvyšší.
- Úplné náklady práce v roce 2023 v kraji dosáhly částky 683 908 Kč, měsíčně 56 992 Kč a hodinové náklady činily 404 Kč. Náklady na pracovní sílu byly mezi kraji 3. nejvyšší.
- Počet žáků základních škol se s odstupem 10 let zvýšil o 18 tis. V posledních 6 letech začalo přibývat studentů středních škol a ve školním roce 2024/25 jich bylo již 53,5 tis. Počet vysokoškoláků od roku 2021 víceméně stagnoval. V roce 2024 však zaznamenáváme meziroční nárůst počtu studentů o 1,3 tis. na celkový počet 65,4 tis. studentů.
- V roce 2023 byla v Jihomoravském kraji v nemocenských dávkách vyplacena částka 5,08 mld. Kč, což bylo o 0,84 mld. Kč, tj. o 19,9 % více než v „předcovidovém“ roce 2019. Meziročně však došlo ke snížení o 0,26 mld. Kč, tj. o 4,9 %.
- V domovech pro seniory, v domovech se zvláštním režimem a v domovech pro osoby se zdravotním postižením bylo na konci roku 2024 k dispozici 7 272 míst. Proti roku 2015 se kapacita zvýšila o 149 míst. I tak však zůstávají tisíce neuspokojených žádostí. Mezikrajské srovnání v roce 2023 Jihomoravskému kraji přineslo druhý nejvyšší počet po Moravskoslezském kraji neuspokojených žádostí o umístění do domova se zvláštním režimem, resp. 7. místo v pořadí v počtu neuspokojených žádostí o umístění do domova pro seniory.
- Průměrný starobní důchod (bez souběhu s vdovským/vdoveckým důchodem) v kraji na konci roku 2024 činil 20 562 Kč, pobíralo ho 198,6 tis. osob (meziročně o 494 osob méně).
- V roce 2024 bylo registrováno 18 079 trestných činů, meziročně počet trestných činů vzrostl o 109, tj. o 0,6 %. Více jak polovinu objasněných trestných činů spáchaly opakovaně trestané osoby.
- Na silnicích Jihomoravského kraje došlo v roce 2024 k 5 738 dopravním nehodám (o 181 méně než v roce 2023), o život při nich přišlo 72 osob (o 25 více), 144 osob bylo těžce zraněno (o 68 méně) a 2 668 osob lehce zraněno (o 101 méně); hmotná škoda dosáhla částky 469,1 mil. Kč (o 54,3 mil. Kč méně).

- V roce 2024 bylo na území Jihomoravského kraje likvidováno 1 668 požárů (meziročně o 64 více), bylo při nich zraněno 144 osob a 15 osob při nich přišlo o život. Přímá škoda způsobená požáry dosáhla částky 337,5 mil. Kč, zásahem však byly uchráněny hodnoty ve výši 2,8 mld. Kč.

Ekonomický vývoj

- Objem regionálního hrubého domácího produktu (HDP) se v roce 2023 mírně zvýšil o 0,1 % (vyjádřeno ve srovnatelných cenách); pokles regionálního HDP byl zaznamenán ve čtyřech krajích v rozmezí od 2,3 % v hl. m. Praha do 0,1 % v Jihočeském kraji.
- Ve skladbě hrubé přidané hodnoty (HPH) podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu.
- Saldo hospodaření místních rozpočtů v posledních 10 letech skončilo v „mínusu“ jen v roce 2018 a 2020. Příjmy místních rozpočtů v roce 2024 dosáhly 93,40 mld. Kč a výdaje 89,98 mld. Kč. Příjmy meziročně poklesly o 269 mil. Kč, výdaje naopak vzrostly, a to o 734 mil. Kč.
- Jihomoravský kraj si udržuje významné postavení v oblasti výzkumu a vývoje. Vynaložená částka v roce 2023 dosáhla 23,3 mld. Kč, meziročně vzrostla o 0,3 mld. Kč. Po Praze byla 2. nejvyšší a činila 16,7 % republikového celku. Více než polovina celkových výdajů na výzkum a vývoj je financována z podnikatelských zdrojů, zároveň do podnikatelského sektoru směřuje 60,8 % těchto výdajů.
- V registru ekonomických subjektů v kraji bylo ke konci roku 2024 evidováno 220,8 tis. fyzických osob (z toho 195,0 tis. živnostníků) a 100,3 tis. právnických osob. Meziročně se počet živnostníků zvýšil o 2,2 tis.
- Výsledky sklizně zemědělských plodin v roce 2024 byly srovnatelné s předchozím rokem. V kraji bylo sklizeno 1,15 mil. tun obilovin, což je meziročně o 2,0 % méně. Nižší úroda byla dílem především poklesu hektarového výnosu o 4,6 % na 6,13 t/ha a to i přes 2,7% nárůst sklizňové plochy.
- V živočišné výrobě zvýšení stavu skotu doprovázel nárůst produkce jatečného skotu a vzrostla také produkce mléka. Snížení stavů prasat se týkalo především mladých prasat a selat, produkce jatečných prasat se naopak zvýšila. Nárůst chovu drůbeže se do užitkových ukazatelů promítl pouze ve výrobě jatečné drůbeže.
- V roce 2020 bylo v kraji vytěženo rekordní množství dřeva, objem 3 800,9 tis. m³ dřeva bez kůry byl např. proti roku 2015 více než trojnásobný. V roce 2024 pokračoval propad těžby z roku 2021, bylo vytěženo 1 168,1 tis. m³ dřeva. Kvůli hmyzové kalamitě bylo v kraji zpracováno 130,6 tis. m³ dřeva, tj. 29,3 % skutečnosti roku 2023.
- Základní stavební výroba ve stavebních podnicích s 50 a více zaměstnanci vzrostla o 0,2 % a dosáhla hodnoty 28,6 mld. Kč. V těchto podnicích pracovalo 9,2 tis. zaměstnanců (pokles 0,7 %, tj. o 63 osob).
- Počet vydaných stavebních povolení v Jihomoravském kraji v roce 2024 byl nejnižším počtem v novodobé historii kraje. Vydáno bylo pouze 7 521 povolení. Z dlouhodobého pohledu je patrné, že počet vydaných stavebních povolení se držel nad hranicí 9 000, výjimkou roků 2018 a 2023.
- V roce 2024 bylo v kraji dokončeno 3 349 bytů, což bylo o 1 945 bytů méně než v roce 2023 a nejméně za posledních 9 let. Tento počet byl 3. nejvyšší mezi kraji a tvořil 11,1 % republikového celku.
- Tempo růstu cen rodinných domů i bytů v kraji v roce 2024 převýšilo celostátní úroveň (Česko bez Prahy).
- V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2024 ubytovalo 2,2 mil. hostů, z tohoto počtu bylo 736 tis. hostů ze zahraničí. Proti roku 2023 byl počet hostů o 13,3 tis. vyšší a „předcovidový“ rok 2019 převýšil o 42,0 tis. osob.

Životní prostředí

- V kraji bylo na konci roku 2024 celkem 420,4 tis. ha zemědělské půdy, z toho bylo 343,7 tis. ha půdy orné. Výměra orné půdy se proti roku 2015 v kraji snížila o 7,8 tis. ha. Stupeň zornění (podíl orné půdy ze zemědělské) činil 81,7 % a byl mezi kraji nejvyšší.
- Plocha ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy) se mírně zvětšila – v roce 2015 tyto prvky v součtu tvořily plochu 290,9 tis. ha a v roce 2024 v součtu 294,4 tis. ha.
- V hospodářském roce 2023/2024 bylo v zemědělství v kraji spotřebováno 38,1 tis. tun průmyslových hnojiv, což v přepočtu představovalo 123,3 kg na hektar obhospodařované půdy. V desetiletém porovnání byla přepočtená hodnota spotřeby hnojiv o 18,4 % nižší.
- K životnímu prostředí šetrnou alternativou je ekologické zemědělství, které je založeno na hospodaření bez používání chemických přípravků. Geografické podmínky v kraji jsou ale vhodné především pro konvenční zemědělství, ekologicky obhospodařovaná půda o výměře 25,6 tis. ha tak v kraji tvoří jen 6,1 % z výměry zemědělské půdy.
- V kraji bylo v roce 2024 fakturováno 56,2 mil. m³ pitné vody. Denní spotřeba vody fakturovaná domácnostem na osobu a den dosáhla 92,1 litru a mezi kraji byla 2. nejvyšší.
- Objem komunálního odpadu vyprodukovaného v kraji se zvýšil. Zatímco v roce 2019 bylo v kraji vyvezeno 547,8 tis. tun komunálního odpadu, v roce 2023 to bylo již 599,2 tis. tun (o 51,4 tis. tun, tj. o 9,4 % více). V roce 2019 na obyvatele v kraji připadla produkce 461 kg komunálního odpadu, v roce 2023 to bylo již 490 kg.
- Na území Jihomoravského kraje bylo na ochranu životního prostředí v roce 2024 investováno 4,5 mld. Kč. Tato částka byla meziročně o 1,1 mld. Kč vyšší. Nejvyšší objem prostředků na ochranu životního prostředí v kraji byl vynaložen v roce 2015, a to 6,20 mld. Kč.